

CZU 792.2.09(478-25):821.135.1(478)-31=135.1

GRĂDINA DE STICLĂ – O DRAMĂ A MEMORIEI, A IDENTITĂȚII ȘI VINDECĂRII

Ivan PILCHIN,
scriitor

Premiera spectacolului *Grădina de sticlă* în regia lui Petru Hadârcă, după romanul omonim al Tatianeii Țibuleac, a deschis, pe 12 septembrie 2024, cea de-a IX-a ediție a Reuniunii Teatrelor Naționale Românești la Chișinău.

Dramatizarea romanului, realizată de către Mariana Onceanu și completată de scenografia lui Adrian Suruceanu, a rezultat într-o reprezentare emoționantă, un dialog vindecător al prezentului cu trecutul, o poveste tragicomică a conviețuirii umane într-o lume a destinului frânt.

Mecanismul dramatic (atât al romanului, cât și al spectacolului) este pus în mișcare de tema maternității și a abandonului, care poate fi văzută atât în relația protagonistei cu mama sa vitregă, cât și în recuperarea sa identitară a limbii materne și a patriei sale istorice. Admirabil, în acest sens, de-a lungul întregii reprezentații, a fost duetul Corinei Rotaru (o actriță de un talent uriaș) cu Diana Dicuseară (polifonică și foarte umană în excelența sa actoricească), care au vizualizat traumele unei feminități prinse în colivia timpului abrutizant.

Maternitatea frustrată (dublă de golul interior și, simbolic, de sticlele goale adunate în stradă, transformate apoi în bani, „din nimic”), jucată sigur și vital de către Angela Ciobanu (Premiul pentru „Cel mai bun rol feminin” din cadrul Galei Premiilor UNITEM, 2024), își caută instinctiv compensarea în adopția Lastocikăi, un copil din orfelinat, și în dorința de a face din ea „un om”. Ambivalența care constă din intenții aparent bune de a-i asigura viitorul fiicei sale adoptive cu prețul dezrădăcinării sale identitare este una dintre cele mai dureroase teme, prin

Angela Ciobanu (Tamara Pavlovna) și Corina Rotaru (Lastocika în copilărie).

extensie, ale trecutului sovietic în spațiul basarabean, care a găsit reflectarea atât în roman, cât și în spectacol.

Realitatea sovietică (recognoscibilă pentru toți cei care au trăit-o, șocantă pentru toți cei care s-au născut mai târziu) este reconstituită aproape documentar la nivelul decorului cotidian, al comunicării (preponderent în limba rusă) urbane, a îndoctrinării oficiale, a spațiului locuit (pentru că ce altceva decât niște cuști sunt apartamentele personajelor dramei?). Este o realitate, unde toți cei care o populează sunt dezintegrați, însingurați sau înstrăinați în felul său, purtând un handicap al inimii sau minții (două

cioburi ale sufletului, căci, spune leitmotivul piesei, „minte și inimă nu sunt același lucru”).

O muncă de echipă, de proporțiile unei orchestre simfonice, stă în spatele unui personaj colectiv care dă viață acestui peisaj și fundal uman, multicolor, plin de forță și fragilitate, de setea nepotolită și energia neirosită pentru dragoste și fericire (Anatol Durbală [Premiu pentru „Cel mai bun rol secundar masculin” din cadrul Galei Premiilor UNITEM, 2024], Tatiana Lazăr, Mihaela Strâmbeanu, Ion Mocanu, Anișoara Bunescu, Olesea Sveclă, Doriană Zubcu-Marginean, Alexandru Pleșca, Iurie Focșă, Draga Dumitrița-Drumi, Rusanda Radvan, Igor Babiac, Vlad Ropot, Petru Marginean).

4. Diana Decuseară (Lastocika) și Corina Rotaru (Lastocika în copilărie).

Memoria traumelor, transmisă din generație în generație, căutarea identității și redescoperirea sinelui prin verbalizare confesivă, eliberatoare, meditativă sau acuzatoare, lasă totuși impresia unei asumări vindecătoare și a unei depășiri (mature) de către protagonista în relația ei cu trecutul și copilăria, marcând începutul de reconstruire a unei vieți noi.

În dramatizarea romanului Tatianeii Țibuleac, Petru Hadârcă a dat dovadă de o imensă forță creatoare, care a animat un întreg univers al dramelor umane și care ne îndeamnă să fim vigilenți, onești și totodată înțelegători în relația noastră cu trecutul și prezentul, în relația cu noi înșine și cu cei din jurul nostru.

În anul 2019, romanul *Grădina de sticlă* de Tatiana Țibuleac a fost distins cu Premiul Uniunii Europene pentru Literatură. Iar în anul 2022, Teatrul Național Radiofonic, în regia artistică al lui Petru Hadârcă, a înregistrat un spectacol radiofonic după acest roman. Dramatizarea și adaptarea radiofonică au fost realizate de Magda Duțu.

Fotografii: Teatrul Național „Mihai Eminescu”

CZU 792.21.09(478-25):821.111-2=135.1

MARY STUART SAU ROATA FATALĂ A PUTERII

*Ivan PILCHIN,
scriitor*

Reuniunea Teatrelor Naționale Românești la Chișinău, care a ajuns în acest an la cea de-a X-a ediție și se desfășoară sub genericul „Scena unei lumi libere”, a fost deschisă, pe 10 septembrie 2025, cu spectacolul *Mary Stuart* de Robert Icke după piesa lui Friedrich Schiller.

O tragedie politică inspirată din evenimentele reale ale istoriei engleze a secolului al XVI-lea, dramatizată de Friedrich Schiller pentru scena germană la 1800, prelucrată în 2016 într-o adaptare modernă de tânărul dramaturg britanic Robert Icke, montată în regia lui Andrei Șerban la Teatrul Național „I. L. Caragiale” din București în 2024 și jucată excelent în scena Teatrului Național „Mihai Eminescu” de la Chișinău în 2025. Această împletire sau, mai degrabă, suprapunere de optici istorice, geografice și culturale,